

lett tanulnunk és sokat kell még az eddigi tapasztalatok mellett is okulnunk.

Az allijah számoszlopai

Csak néhány számadatot akarok kiemelni, hogy megmutassam, hogy az allijah körül milyen haladás történt az utóbbi években. Az 5682 ik évben kiadtunk 69.601 fontsterlinget 9219 bevándorlóra, az 5684. évben 43.287 fontsterlinget 10.490 bevándorlóra, az 5684. évben kiadtunk 34.764 fontsterlinget 14 ezer bevándorlóra, míg a mostani 5685. esztendőre valószínűleg 41.500 fontsterling jut negyvenezer bevándorlóra.

Ezidén a bevándorlók száma a tavalyihoz képest két és félszeresen gyarapodott, míg a kiadások a redukált költségvetést aránylag csak kevéssel haladták túl. Ezek az eredmények igazolni látszanak, hogy megtaláltuk a helyes utat a bevándorlásnak olyan irányítására, amely megfelel a pillanatnyi feltételeknek.

Ami a kérdés politikai részét illeti, csak arra kívánok rámutatni, hogy úgy a jeruzsálemi, mint a londoni exekutive minden tekintetben azon igyekezett, hogy az elérhető maximumot lehetővé tegye a bevándorlás tekintetében és bizonyos, hogy az új törvény könnyítéseket is fog tartalmazni értenéve.

Az új Allijah szükségessé fogja tenni a Palesztina-hivatalok újjászervezését is. Együtt a közeposztály bevándorlásának aktuális kérdésének megoldására nézve is olyan utakat kell keresni, amelyek pénzügyileg és szerveze-

Weizmann válaszol a kritikákra

Általános érdeklődés közben lép dr. Weizmann a szónoki emelvényre, hogy az általános vita során elhangzott kritikákra válaszoljon. Mindenekelőtt bejelenti, hogy nem akar részletesen kitérni a végrehajtóbizottság működéséről az utóbbi két év folyamán megjelent irodalomra, hanem csupán az egyes szónokok beszédeire, amelyek az általános vita során elhangzottak, óhajt sorrendben reflektálni.

— Farbstein — mondja Weizmann — azt állította, hogy az egyetem megnyitását kivül a végrehajtóbizottság egyetlen egy politikai eredményt sem könyvelhet el. Kijelentem, csakugyan nem szolgálhatok szenzációkkal. Mélyen sajnálom, de ezt legközelebbi kongresszusokra kell hagynom. A mi működésünk apró munkákból áll, amelyek az utca és a galériák nézőpontjából talán érdektelenek. Viszsa kell ezalkalommal utasítanom azt is, hogy Amery gyarmatügyi miniszter kijelentéseiről a felelősséget magamra vállaljam. Mit szólnak volna Önök ahhoz, ha Amery azt mondta volna az araboknak és ellenségeinknek, hogy a palesztinai közigazgatást a zsidó majoritási törekvésekre való tekintettel akarja vezetni. Az agitáció szempontjából ezt akkor mindenesetre kihasználhattuk volna. De végzetes lépés lett volna tőlünk. A gyarmatügyi miniszter kijelentése az arabokra talán még rosszabb benyomást tett, mint Farbstein urra, Amery a cionista mozgalom következetes barátja volt és az is marad.

Az új kormányzó kérdése

— Kétségtelen, hogy a palesztinai kormányzat bizonyos jelenségek miatt nyugtalanodott és arra gondolt, hogy különösen a föld- és a lakáspolitikai megfigyelésekre bizonyos rendszabályokat léptet életbe. Részletes tárgyalást folytattam erre vonatkozólag a kormányval, amelyet eme rendszabályok fogantatásáról lebeszéltem. Mi általában arra törekszünk, hogy az angol kormány mennél több zsidó hivatalnokot alkalmazzon Palesztinában. Ha azonban a kongresszus általános következtetéseket von le abból, hogy egyes zsidó hivatalnokok nem teljesítik megfelelően hivatalukat és tele kiabálják ezzel a kongresszust, akkor valóban lehetetlené teszik a zsidó hivatalnokok működését. Szemünkre vetették azt is, hogy a kormány meghallgatásunk nélkül nevezte ki az új kormányzót. Kijelentem, hogy valóban nem kérdezték meg bennünket. Az én véleményem is az, hogy a kormány csak olyan főköormányzót küldhet Palesztinába, aki a cionista törekvésekkel rokonszenvez. Ennyihez föltétlen jogunk van. Nem szólhatunk azonban abba bele, hogy személyileg kit nevez ki a kormány, mert ez beavatkozást jelentene a mandatárius-hatalom szuverén jogaiba. Semmi olyat, amihez a mandátum szerint nincs jogunk, nem kérhetünk. Egyébként Lord Plumer nem fogadta volna el ezt az állást, ha a Palesztiná-

tileg a legmegfelelőbbek. Szónok azzal a reménnyel végezte jelentését, hogy a következő kongresszusnak már évi ötvenezer bevándorlóról fog tudni beszámolni.

A cionista szervezet palesztinai működése

Sprinzék, a cionista szervezet működéséről számolt be a Palesztina munka körül.

— Tizenkét évvel ezelőtt — ugymond — a bécsi kongresszus alkalmával a kolóniákon mindössze néhány száz munkásunk volt, míg most tízezer palesztinai munkás dolgozik a mezőgazdasági kolóniákban és ehhez csatlakozik a galutban lévő harmincezer chalucból álló tartalék. A palesztinai munkánál nemcsak a munkaidő és a munkabér jön tekintetbe, hanem a munka tartalma és célja is. A munka tartalma Palesztina újjáépítése, célja pedig a galut tömegeinek produktivitása. Nagyon fontos, hogy a zsidó munkás gyökeret verjen a zsidó kolóniákban. A szervezetnek úgy fel kell szerelnie a munkást, hogy képes legyen meghódítani a kolóniákat. Most még korlátozott számban dolgoznak a kolóniákban, később azonban kell, hogy e szám ezrekre fokozódjék. Követeli a bevándorló asszonyok előkészítését a munkára.

Uschishokin ezután a Keren Kajemetről tett jelentést. Dioséri a kisembereknek a Nemzeti Alap-hoz való hozzájárulásának áldozatkészségét. Körülbelül egymillió Keren Kajemet-persely van mindenfelé elterjedve.

ban folytatott brit politikával nem értene egyet. Ne kezdjenek már az első hetekben akadályokat gördítene az új kormányzó munkája elé. Azzal nem törődöm, hogy engem támadnak. Azért vagyok itt. De kérem, *álljanak meg a személyemmel*. Éveken keresztül elengedtem a fálem mellett azokat a támadásokat, amelyeket Önök Herbert Samuel ellen intéztek és most, hogy Samuel távozik, ugyanazok az urak, akik ócsárolták őt, nem találják elég dicserő és sajnálkozó szót távozásánál. Ajánlom Önöknek, ne essenek hisztérikus támadásokba, sem pedig hisztérikus dicsőítésbe. Méltósággal és komolysággal kell tudni értékelniük és megérteniük ennek az embernek nehéz munkáját. Azt mondják, hogy a végrehajtó bizottság nem felelős a negyedik allijahért, de éppen a mi öt éves működésünk tette lehetővé, hogy ez az újfajta bevándorlás megindulhat.

Az Agency politikája nem változott meg

— Arlósoff szóba hozta, hogy a cionista politika különösen Genfben szenvedett visszacsúszást. Kétségtelen, hogy a Népszövetség nem érti meg teljesen a mi törekvésünket. Beható politikai megbeszélésekre lesz szükség, hogy ezeket a félreértéseket eloszlassuk. A multkori kongresszuson sokan azt ajánlották, hogy ha a mandatárius hatalom nem teljesíti pontosan kötelezettségét, jelentsük fel a Népszövetségnek. Ez egy illúzió, amelyről le kell tenni. Amint-hogy azt hiszem beszédem végén Önök még más illúziókkal is szegényebbek lesznek. Grünbaum ur azt veti szememre, hogy a Jewish Agency ügyében nem értünk el eredményeket. Kijelentem itt most, hogy éppen Grünbaum ur volt az, aki megakadályozta azt, hogy Jewish Agency kérdésében gyorsabb tempóban haladjunk előre. A késedelem miatt néhányan megkísérlték, hogy bebeszéljék nekünk, hogy az Agency kérdését magunk is elejtettük. Ismétlem, az Agency programját nem változtattuk meg, ellenkezésképpen ezen a kongresszuson az összes erre vonatkozó terveket keresztül akarjuk vinni.

— Ugyancsak jogosulatlan az a szemrehányás, hogy én és kollégáim leépítettük a cionista világszervezetet. Ez nem igaz. Én mindig a száz százalékos cionista munkát hirdettem és sohasem szerettem a szurrogatúmatokat. Azzal is vádolnak, hogy egyizben Allenby tábornok előtt egy könnyelmű gesztussal eljártunk a zsidó nép méltóságát. Kétféle méltóság van, azonban az egyik csak abból áll, hogy mindenféle pozitívumot veszünk fel, az államférfit játszunk és olyan misztikus erőkre hivatkozunk, amelyek felett nem is rendelkezünk. Ilyen módon valóban nem védjük meg a zsidó nép méltóságát.

— *Mi nem akarunk politikai sarlatánizmust játszani.* A mi népünk méltósága és a mi kor-

mányzó módosítunk igaz jogokon nyugvó. És éppen e jogok megvédésének érdekében kell néha olyan taktikai koncessziókat tennünk fel. Ez történt Allenby tábornok esetében is. Ben Gurion joggal vett észre valami rezignációt megnyitó beszédemből. Ez a rezignáció azonban nem objektív okokra, hanem inkább arra vezethető vissza, hogy azokban a keretekben, amelyek rendelkezésünkre állnak, nem valószínűsíthetünk meg egyeztetést. Ami a fehér könyvet illeti, abból könnyen lehet készíteni egyetlen mód: a komoly munka.

A bevándorlási törvény nem legideálisabb

— Elismerem Mereminsky panaszának jogoságát, hogy a bevándorlási törvény nem a legideálisabb. Valamilyen javulás mégis csak történt ezen a vonalon. Jabotinszky azt hangsúlyozta, hogy az angol kormány egy katonai terepet épít ki Palesztinában és bennünket szintén csak erre a célra használnak ki. Erre nézve el kell mondanom, hogy egyes angol katonai szakértők szerint Palesztina a brit védelmi politika szempontjából teljesen értéktelen. Egy másik katonai nézőpont szerint Palesztina csak akkor érne valamit az angol stratégia számára, ha nem laknának benne zsidók. Én mindenesetre azt tanácsolom önöknek, hogy ne avatkozzanak a brit birodalom katonai ügyeibe. Az egyetlen stratégiai biztosítéka a cionizmusnak az a tény, hogy Anglia egy évezredes igazságtalanságot akar jóvátenni a zsidó néppel szemben. Éppen ennek félreértésében van Jabotinszky beszédének alapvető hibája. Az ember elkezdhet valamit azzal, hogy kétszer kettő öt és ebből aztán egy egész rendszert is csinálhat, csakhogy — kétszer kettő éppenséggel nem öt.

— Amiket Jabotinszky mond, azt nagyon könnyen meg lehetne valósítani mondjuk Rodeziában. Palesztina azonban nem Rodezia és ezért az ő egész terve fennakad. Ugyancsak tévedés azt hinni, hogy egy nagyszabású kölcsön helyettesítheti a Keren Hajjeszódot. Éppenséggel egy ilyen esetleges kölcsön felvételére szükséges, hogy a Keren Hajjeszód és a Keren Kajemet minél nagyobb pénzek felett rendelkezzenek.

Palesztinát meg kell nyitni a magán- iniciatíva számára

— A helyzet kulcsa abban van, hogy a magániniciatíva számára meg kell nyissuk Palesztina kapuit. És még valamit: Palesztinát úgy kell felépítenünk, hogy az araboknak egy hájazsála ne görbüljön meg. A kongresszus nem rághódhat platonikus formáságokra, hanem bele kell harapnia a keserű valóságokba. Palesztinában hatszázezer arab lakik, akiknek az általános jogérzés szerint Palesztinára ép úgy joguk van, mint nekünk a nemzeti otthourra. Palesztinát ép úgy kell elfogadnunk, ahogy van, sivatagjaival és sziklaival, arabjaival és zsidóival. Ez a mi egyetlen feladatunk és a többi mind mesterkélt.

— Mélyen fáj nekem, hogy a chalucokat ezen a kongresszuson aanyi megrovás érte. Fáj, hogy egy Rapinnak, aki tizennyolc éven keresztül dolgozott az ország kolonizációjáért, most oda mondják, hogy mindez, amit te eddig csináltál, nem ér semmit, itt van egy új recept. Ezek egyébként olyan dolgok, amelyeket a kísérlet döntött el. De jaj annak a kísérletnek, amely pártpolitikai villogások tárgyává válik. Herbert Samuelt nem szabad szenvedélyes viták objektumává alacsonyítani. Ő most egy évig pihegni fog, aztán újra elfoglalja helyét sorainkban.

Kemény az ut!

— Tizenegy év óta becsületesen próbálom barátaimmal együtt kialakítani a zsidó nemzeti otthont. Igaz, hogy az a tizennyegy pont, amelyet Wilson foglalt össze és amelynek alapján elkezdők munkánkat, Wilson halálával feledésbe ment, de el fog jönni az idő, amikor ez a jogérzés ismét feléled. Akkor majd újra előretörhetünk. Addig azonban ezt a kemény utat kell járnunk. *Aki könnyebb uton akar haladni, az menjen Ugandába, vagy Krimbe, vagy máshova. Mi már csak ezt a nehéz konok küzdelmet folytatjuk tovább.* Körülköre fogjuk Palesztinát felépíteni, amíg majd ismét a zsidó nép ítélőszéke elé lépünk és akkor majd na-

gyobb eredmél dolgozunk és egy régi pi jarhatok, am momra és a somba. Ha ó haladni, akk Weizman vök legnagyobb percekig tinn

Ja

Gyötrelme momból rette az ablakon é mely lélekölő aki nem is k jutott az á Rossz sejtelm autóbussz? E gömbölyű, se nem kényelm rékre szerelt hogy elgázol desen — vág gem gázol el ez az autóbuss gondolataim, autóbuss-éves

Kimegyek elem. Nem l — Hová tűn tünődöm s es észre az eltün zslóm meg h selényi-utca s mint csomó a nótabeli ökör Mozdulatlanul lomba... meg templomot! E

Találkozta Mellé szegődö rokra. Ebben elvág a hölgy a kislány eltű falta! Csak a Pát... Dühö után, melyek mat! Közben magasra emelt jegyszédőlány tizenötperces tudok menni a

— Tra. Tr a fejem! Be vásárolni, mer sok túlkölésöl sen, de azért meggyötört ag

Kabultan n nak, mint kü tén, sárgán, megránt: egy neki, mert n rekeitol! Az s tulsó kis abla — a rendörnek

Sürgös besz val, elmegyek semmiért sem lágért sem! Eg Önagyságát eg Bájosan integet jött egy másik zek, hát megpi Most én intege inti vissza! Ki vágat el mellett önagysága! Ké ugrok újra eg utána. Végül a találkozott ösz pihegve kapasz messze volt a s — Rettenet hegte.

A nagyobb csak autóbussza nem láttam szü fölzaklatott ideg Egész jóked Izsó jön ki a k után Izsó adja szie és rögtön

gyobb eredményekre is rámutatunk. Türelemmel dolgozunk, mint ahogy egy régi fajhoz és egy régi kultúrnemzethez illik. Ne kívánjanak Önök pillanatsikereket. Csak azon az uton járhatok, amelyet tapasztalataim kiszabtak számomra és amelynek iránya beledzödött husombá. Ha Önök azonban gyorsabban akarnak haladni, akkor más vezetőt kell választaniok.

Weizmann utolsó szavainál a teremben lévő legnagyobb része felemelkedik helyéről és percekig ünnepli az elnököt.

Jaj, az autóbussz!

Gyötrelmes nap volt... Hajnalban java álomból rettenetes zaj ébresztett fel. Kinézek az ablakon és egy autóbussz pillantok meg, mely lélekölő hangon adja tudtára annak is, aki nem is kíváncsi, hogy közeledik. Esembe jutott az álom, autóbusszról álmodtam... Rossz sejtelmek környékeztek! Mi is az az autóbussz? Egy hátul-ajtós, se szögletes, se gömbölyű, se nem magas, se nem alacsony, se nem kényelmes, viszont nagyon rázós, négy kerékre szerelt valami. Ha beülsz, attól félek, hogy elgázol valakit, ha pedig — mint rendesen — vágatni látom, attól félek, hogy engem gázol el... Szóval nagyon érdekes valami ez az autóbussz. — Körülbelül ezek voltak a gondolataim, miközben farkasszemem néztem az autóbussz ébresztő lámpáival.

Kimegyek a piacterre. Nagy változás tárul elém. Nem látom sehol a Mátyás-templomot! — Hová tűnt a kolozsvári piac ékessége? — tündököm s csak a Newyork-nál veszem újra észre az eltűntnek hitt templomot. Ijedten dörzsölöm meg homlokomat, hiszen mikor a Westselényi-utca sarkán állottam, nem láttam mást, mint csomó autóbussz. Ugy álltak ott, mint a nótabeli ökorcsorda, mely nem akar legelni... Mozdulatlanul állottak... rendületlenül, halomba... megvan! Tehát tőlük nem láttam a templomot! Rettenetes!

Találkoztam aztán egy ismerős kislánnyal. Mellé szegődöm. At akarunk menni a tulsó sarokra. Ebben a percben egy autóbussz jön és elvág a hölgytől. Életemet féltve odébb ugrok, a kislány eltűnik! Kérem, az... autóbussz befalta! Csak azt látom, hogy beülsz tegeget Pát... Dühösen nézek a sok furcsa alkotmány után, melyek közül az egyik elrabolta a babámat! Közben a rendőr hivatalos ábrázattal és magasa emelt bottal megállít egy szőkefürtű jegyszédőlánnyal fölszerelt autóbussz. Csekély tizenötperces félhivatalos párbeszéd. Végre át tudok menni a tulsó oldalra.

— Tra. Tra-ra-ra!... Borzasztó, már zug a fejem! Be kell mennem egy patikába vattát vásárolni, mert különben a fülem megreped a sok túlkölesztől! Nem is hallom már oly élesen, de azért elég kivehetően zugja a szegény meggyötört agyam: tra-rra-tra... Borzasztó!

Kábultan megyek tovább. Ésők száguldnak, mint különböző színű vérfellegek, feketén, sárgán, zölden... Valaki hatalmasan megránt: egy rendőr! Hálásan csókolok kezét neki, mert megmentett egy autóbussz kerekétől! Az autóbussz tovább rohan és a hátulsó kis ablakán a jegyszédő lány csókot int — a rendőrnök. Borzasztó!

Sürgős beszélni valóm van X-né önagságával, elmegyek hozzá. Messze laknak, de azért semmiért sem tülnek fel egy autóbusszra, a világgért sem! Egyszerre csak kit pillantok meg?... Önagságát egy felém robogó autóbusszban! Bájosan integet valamit. Utána! Eppen arra jött egy másik autóbussz. Beleugrottam. Kinézek, hát megpillantom önagságát — gyalog...! Most én integetek neki. Jön vissza azonnal — inti vissza! Kiugrok a robogó kocsiból, hát ki vágat el mellettem egy másik autóbusszon, mint önagsága! Kétségbeesetten integet felém. Beugrok újra egy másik autóbusszba, rohanok utána. Végül a két kocsit a város tulsó végén találkoztam össze. Önagsága halálra fáradtan, pihegve kapaszkodott belém. Szerencsére nem messze volt a sétatér, ott leültünk egy padra: — Rettenetesek ezek az autóbusszok — pihegte.

A nagyobb utcákat félve kerültem el, hogy csak autóbusszal ne találkozzak! Egész délután nem láttam szinüket sem! Lassan lecsillapodtak fölzaklatott idegeim.

Egész jókedvűen megyek este a színházba. Izsó jön ki a kortina elé. Először a sugó, azután Izsó adja tudtunkra, hogy ő a konferan-szié és rögtön belékezd, képzeljék: egy autó-

bussz-vicce!... Hogy egy vasárnapi kiránduló kirándult... Karral megy haza az autóbussz-állomástól... Az autóbussz ajtaja kirándította, stb... — Vae mihi! — Egyszerre lá képek kezdenek táncolni szemem előtt. A rendőr beugrik az autóbusszba, a szőke jegyszédőt kihajítja az ablakon... a szőkeség pont az én nyakamba zuhan... Az autóbussz felágaskodik

Ujabb halálosvégű vasúti katasztrófa Brassó mellett

(Brasov, aug. 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Brassó melletti Földvár állomáson újabb halálos vasúti katasztrófa történt. Ma délelőtt a földvári pályaudvarról elindítottak egy tehervonatot, melynek hátulsó négy kocsija a meredek pályán, az állomástól néhány kilométernyire, a nagy szélvihar következtében lekapesolódott és iszonyú sebességgel rohant visszafelé a pályaudvarra, ahol éppen a 328. számú személyvonat vesztegelt. Az elszabadult négy kocsi hatalmas erővel belerohant az állomáson veszteglő személyvonatba úgy, hogy a személyvonat mozdonya, valamint az elszabadult teherkocsik pozdójává zúzódtak. Az összeütközés következtében a személyvonat mozdonyvezetője meghalt, a fűtő pedig súlyosan megsebesült. Az utasok között nagy pánik tört ki, a pálya is annyira megrongálódott, hogy a forgalmat csak néhány órai késéssel lehetett helyreállítani.

Világszerte agitáció folyik a brit hajózás megbénítására

Az ausztráliai kikötőkben 1500 angol tengerész hagyta abba a munkát

(London, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Daily Mail“ megbízható forrása hívatkozva közli, hogy kommunista ügynökök világszerte megszervezték agitációjukat a brit hajózás megbénítására és hogy az öszeesküvés fézke Londonban van. A tervszerű bajtogatásnak egyik főmozgatója Tomm Wells, az ausztráliai tengerészek kommunista titkára, akinek agitációja következtében az ausztráliai kikötőkben az angol matrózok sztrájkja kitört, rohamosan terjed és eddig 1500 angol tengerész hagyta abba a munkát. Az angol matrózok elhatározták, hogy addig nem hagyják abba a sztrájkot, míg az e hónap elején történt bérleszállást vissza nem vonják a hajózársaságok.

A brit tengerészek szövetségének végrehajtó bizottsága kábeltáviratot intézett az ausztráliai miniszterelnökhöz és tudatja benne, hogy a hazafias érzésű tengerészek tiltakozás nélkül fogadták el a bérleszállást, a mostani mozgalmat bolsevista ügynökök szították politikai okokból. A végrehajtó bizottság támogatást kér az ausztráliai kormánytól és meghazudtolja azt a hirt, hogy újabb bérleszállás készül. Egyidejűleg a brit hajótulajdonosok is táviratoztak az ausztráliai miniszterelnökhöz, akinek figyelmét felhívják a hajóvállalatok nehéz helyzetére és kérik a kormányt, hogy lépjen fel szigorúan az ausztráliai hajószervezet kommunista vezetői ellen.

Óriási többséggel győztek a liberálisok a mezőgazdasági választásokon

Több incidens fordult elő, de zavargások nélkül folytak le a választások

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mezőgazdasági kamarai választások tegnap az egész országban lezárultak. Kolozsvárról Lepadatu kultuszminiszter ma este visszautazott Bukarestbe. Elutazása előtt a miniszter fogadta munkatársunkat, aki előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Rendkívül örvedetes az az érdeklődés, ami a választás iránt megnyilvánult és amit legjobban bizonyít, hogy a szavazójogosultak 80 százaléka leadta szavazatát. Ezt ugyan csak Kolozs és a környékbeli megyékből beérkezett eredményekről van módomban megállapítani, mert a regáthól és a távolabbi megyékből még egyáltalán nem kaptam értesítést a zivatar folytán beállott vonalzavarok miatt. Impozáns volt a magyar tömegek egységes állásfoglalása, melyet rendkívül örvedetesnek és a jövőre nézve döntőfontosságúnak tartok.

A választások egyébként minden nagyobb zavargások nélkül folytak le. Tegnap délelőtt D. R. Joanitzescu, Madgearu és Pompei Joanitzescuból álló küldöttség kereste fel Tatarcescu belügyminisztert, akinek előadták azokat a visszaéléseket, melyek a mezőgazdasági kamarai választásokkal kapcsolatban Ilfov megyében előfordultak.

Az előadott sérelmek között van, hogy több községben a választás előtt való nap délutánján még nem osztották ki a választási igazolványokat a parasztek között. Előadták még, hogy Sarulesti községben letartóztatták Draghici Martint és hét parasztot. Tamadau községben tizenegy parasztot, egy másikban pedig hét parasztot tartóztattak le. Ilfov megyébe kétszáz csendőrt helyeztek el. A küldöttség kérte Tatarcescu minisztert, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a visszaélések megakadályozására. Ugyancsak a belügyminiszterhez Mihalachenak a következő tiltakozó távirata érkezett:

„A közigazgatási hatóságok 1000 paraszttól megvonták a szavazati jogot, melyet pedig nekik a bíróság megítélt. Ez az eljárás anarchia példa és kérem a hatóságok ezen képviselőjét, aki ezt cselekedte, súlyos büntetéssel sújtani. Kérem tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy ehhez hasonló esetek ne fordulhassanak

és a mellemre térdel... miközben a rendőrfőnök igazolásra szólít föl és mivel nincs nálam a szegénységi bizonyítványom, a kerekek alatt hagy!...

Valami kellemes hideget érzek a homlokomon, megtapintom: egy jegesruha! Agyamban fekszem. A barátom hozott haza a színházból. Tönkre tesz az autóbussz!... (—gy—n.)

Óriási törvény nem

panaszának jogszabályok megváltoztatására törvény nem... javulás mégis csak... abotinszky azt hamormány egy katonai... ában és bennünket... használnak ki. Erre... hogy egyes angol... Palesztina a brit vé... óból teljesen értékte... zőpont szerint Pa... alamit az angol stra... nának benne zsidók... solom önöknek, hogy... birodalom katonai... atégiai biztosítéka a... harj Anglia egy év... arjótánni a zsidó... nek félreértésében... k alapvető hibája... it azzal, hogy két... n egy egész rend... gy — kétszer kettő

mond, azt nagyon... itani mondjuk Ro... an nem Rodezia és... makad. Ugyancsak... y nagyszabású köl... Hajjeszódot. Ép... es kölcsön felvéte... en Hajjeszód és a... obb pénzek felett

Ellenyitni a magán-

an van, hogy a... kell nyissuk Pa... amit: Palesztinát... az araboknak egy... A kongresszus nem... okon, hanem bele... gokba. Palesztiná... akiknek az általá... ára ép úgy joguk... otthoutra. Palesz... k, ahogy van, si... ojaival és zsidói... atunk és a többi

a chalucokat ezen... ás érte. Fáj, hogy... éven keresztül... ójáért, most oda... te eddig csinál... egy új recept... amelyeket a ki... k a kísérletnek... tárgyává válik... szenvedélyes vi... O most egy évig... alja helyét so-

Kemény az ut!

tesen próbálom... a zsidó nemzeti... négy pont, ame... melynek alapján... halálával fele... idő, amikor ez... majd újra előre... a kemény utat... n akar haladni... mbe, vagy más... konok küzdél... őre fogjuk Pa... ismét a zsidó... kkor majd na-

tilos volt az ellenzéki pártok javára korteskedni.

Sérelmezik meg a nemzeti pártiak, hogy 16 olyan községet, ahol nekik nagy száraztöbbségük van, nem engedték leszavazni.

Désaknán a választók egyenkint 200 lejt kaptak a liberálisoktól, este pedig hatalmas bankettel vendégelték meg őket.

Galacból jelentik, hogy ott a parasztokat a liberálisok agensei súlyosan inzultálták. Súlyos inzultus érte Anghelescu Munteant, serbanestii jelöltet is, akinek inzultálása olyan súlyos volt, hogy eszméletét veszítette. A hadsereg kellett közbelépjen, hogy a támadásoknak véget vessen. Ugyanakkor több más egyént is súlyosan inzultáltak.

Az „Adeverul“ fentartással közli azt a hírt, hogy a beszarábiai Teleormanban a választási visszaélések hatása alatt lázadás tört ki.

Meghalt Hötzendorfi Konrád

A letragikusabb sorsu volt osztrák vezérkari főnök — mint rövid távirat jelenti — tegnap délután meghalt. Markás arcán, szigorú bajuszán kívül semmi sem vallott rajta katonára: kék szemei egyenesen ábrándosok voltak — és mégis: haditervei alapján százezrek vesztették el életüket biabavaló célokért. Mindezek ellenére sem lehet reá azt mondani, hogy gonosz, vagy vérengző ember lett volna. Csupán eszköz volt a történelmi sors kezében, végrehajtója egy végzetnek, mely épen ellenkezőjét valósította meg mindannak, amit Hötzendorfi Konrád és császára akartak. Becsületes, igaz katona volt Hötzendorfi Konrád, mert hitt abban, amit cselekedett. A milliókat, melyeket feláldozott, cselekedete materiális anyagának tekintette csak, anélkül, hogy tudomást vett volna emberi vonatkozásairól is.

Talán nem is volt kimondottan háboruspárti, talán nem is nagyon akarta a háborút, de mikor elhangzott a végzetes riadó, — akkor ösztönösen és szíve mélyéből fakadó elszántsággal lett háboruspárti. Mint hadvezér nem tartozott a zseniális kezdeményezők, a gyors végrehajtók közé, ebben megakadályozta erősen polgári lelkiberendezése, melyben mindennek megvolt pontosan a maga helye. Hivatalnok-hadvezér volt, valódi osztrák-fajta, szigorúan pedáns, alkalomadtán még érzelmés is. Természetesen, mint legtöbb tábornok-társa, a Gesamtmonarchia híve volt, forróan és odaadóan dinasztikus érzésű és talán egy kissé ultramontán is.

Nagy haditettek nem jelzik rövid hadvezéri pályáját. A német vezérkar meglehetősen brúszk módon bánt el vele, a vezetés legfontosabb diszpozícióit kicsikarta kezéből. Egyedül a gorlicei átörös terve volt az, amelyet ő készített s amelynek alapján a nagyszerű támadások annak idején megindultak. Az összeomlás után, mikor a császári tábornokok nagy része hűtlenné vált a trónját vesztett dinasztiahoz és vagy a köztársaság, vagy az utódállamok hadseregének szolgálatába lépett: Hötzendorfi hűséges szívéről tett tanúságot, — visszavonult pályájától és Ischlbe zárkozott. Hü maradt — legalább is lélekben — ahhoz a fiatal császárhoz, akinek tetteit és az Oberarmmeekomandó körül viselt dolgait egyáltalán nem helyeselte.

A hü, császárpárti katona szegényen vonult vissza a magánéletbe. Bécsi házának kevés jövedelmén és az osztrák köztársaság által adományozott nyugdíjon kívül semmiféle jövedelme nem volt, épen ezért igen szerényen éldégl, mondhatni: tengődött. De a szolid, szerény lelkek módjára nem vesztette el lába alól a talajt és ősz fejjel, talán remegő kezekkel, a katona mesterséggel legellentétebb cikkeket írásához kezdett, melyeket különböző bécsi és nagynémet lapok hasábjain kezdett el. Egy évvel ezelőtt kiadta emlékiratait is, melyek a különböző, hasonló című memoarok között a legjobbak egyike volt.

Azóta teljes visszavonultságban, betegeskedve tengette napjait. Nem adott interjúkat és általában került minden hangoskodást. Valószínű, hogy nem érezte jól magát abban az új világban, mely az ő gondolkodásával annyira ellentétes volt. De azért nem konspirált, nem csapott fel legitimista-monarchista puccs-vezérnek, csöndben, sztoikus nyugalommal adta meg magát sorsának. Ha fia a háboru hősi halottja volt, ő a béke hősi halottjává lett. Hősi halottjává egy kornak, melyet a maga forrongásával nem értett meg, de szólanul, zokszó nélkül, érezve a világokat teremtő és romboló végzet súlyát — elviselt. Vele a volt monarchia egy legjellegzetesebb ember monumentuma dőlt le, egy korszak zárult le, melynek bűneit és erőnyeit mi még csak elfogultan tudjuk mérlegelni. (s)

A spanyolok és franciák izolálni akarják az Abd el Krimet támogató törzseket

(Madrid, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A direktorium tegnap Primo de Rivera elnöklésével ülést tartott, melynek határozatairól a sajtót is informálták. A nyilatkozat szerint a spanyol hadvezetőség minden intézkedést megtesz arra, hogy a marokkói problémát végleg megoldja. A katonai operációkat Franciaországgal együtt fogják végrehajtani. A legközelebbi teendője az lesz a spanyol had-

vezetőségnek, hogy a marokkói bennszülött törzseket, amelyek Abd el Krimnek segítséget nyújthatnak, izolálja. Ha a rifkabilokat sikerül elvágni az élelmiszer-szállítástól, úgy Abd el Krim nem tud tovább nyomást gyakorolni a bennszülött törzsekre és kénytelen lesz kegyelmet kérni. Az új hadműveletek tíz nap múlva kezdődnek.

Uj évre új földet

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi főirodája felhívással fordul Erdély zsidóságához, hogy sablonos üjévi gratulációját kapcsolja össze a legszentebb zsidó kötelességgel. Erec Jisráél földjének megváltásával. Kívánjon mindenki az Uj Kelet révén minden jót ismerőinek, barátainak, rokonainak, mert az üjévi befizetett közlési díj a Keren Kajemetá. Azé a zsidó intézményé, mely Erec Jisráél földjét megvásárolja s hozzásegíti a chalucokat ahhoz, hogy termővé tegyék őseink földjét.

Itt az alkalom, hogy megmutassuk, nem szavakkal, hanem tettel kell megvalósítanunk Erec Jisráél felépítését. Itt az ideje, hogy megmutassuk, Erec Jisráél felépítésében minden zsidó kiveszi a részét és nem pusztán szokás az ünnepek minden jókívánság, mert valóban a zsidóság javát mozdítja elő. Legyen tehát valóságos a kiadott jelszó: az új esztendő jelentsen új földet, melyet az erdélyi zsidóság áldozatkészségéből és jókívánságainak árából a zsidó nép számára Erec Jisráélben a Nemzeti Alap megvásárolhat.

A Keren Kajemet főirodája

Francia fordításban nyilvánosságra hozzák a szerb-horvát egyezményt

A jugoszláv fővárosban csendes a politikai élet

(Belgrád, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jugoszláv fővárosban ismét teljesen elcsendesedett a politikai élet, miután Radics István visszautazott Zágrábra és a miniszterek nagy része is távol van Belgrádból. Gyurics Márkó helyettes miniszterelnök Szlovéniában nyaral, ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy Belgrádban a politikai aktivitás a minimumra csökkent.

A miniszterelnökséghez érkezett jelentések szerint Pasic valószínűleg a jövő héten utazik el Karlsbadba a franciaországi Evien des Bains-be. Makszimovics Bozsó belügyminisztert, aki most Karlsbadban van Pasicnál, hétfőre várják vissza Belgrádba.

Nincsics Momcsilló dr. külügyminiszter Belgrádban tartózkodik és ott is marad a gonfi konferencia

Szakadás előtt a Magyar Párt

Bárdos Péter nyilatkozik a Parasztpártról. Politikai alakulat vagy gazdasági egyesülés?

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt egész Erdélyben általános feltűnést keltett az „Esti Kurir“ című budapesti napilapnak az a híradása, hogy Bárdos Péter magyarfenesi kisgazda Parasztpárt néven új magyar politikai pártot alakít Erdélyben. A híradás nagy megdöbbenést váltott ki a magyarság körében, mert az alapítandó Parasztpárt megbontaná a magyar kisebbségnek azt az egységét, mely a Magyar Pártban fejeződik ki és a romániai magyarság gazdasági és politikai erejét szerteszétgöngyölíti.

A pártalapításról alkalmunk volt Bárdos Péterrel beszélgetést folytatni, aki terveit a következőkben fejtette ki:

— Ki írta a budapesti „Esti Kurirban“ a Parasztpárt alakulásáról szóló cikket?

— Nem tudom. Meglehet, hogy a viszonyokkal ismerős egyén, habár a cikkben van egy-két lényegtelen tévedés. Véleményem az, hogy a cikkíró az impulzust a Kolozsvárott megjelenő „Népujság“ című hetilapnak annak a közleményéből nyerte, amely a gazdák aradi gyűlésével foglalkozott. Ebben a cikkben ugyanis homályosan célzás történt azokra a tárgyalásokra, melyeket én folytatok már régebbi idő óta. Nem érdektelen megjegyezni, hogy a „Népujság“ közeli vonatkozásban áll hivatalos körökkel.

— Nem tartja-e a magyarság egyetemére veszélyesnek, hogy új zászlóbontással gyengíti a magyarság taborát? Hiszen nézzük, a svábok és szászok, akik régebbi kisebbségek a legerősebb belső harcok idején sem adják fel külső egységüket?

— Nem török a Magyar Párt egysége ellen. Erről szó sincs. Ellenben, ha a mágnások és a nagybirtokosok nem egyeznek meg velünk, akkor kénytelenek leszünk önállóan szervezkedni és érdekeinket megvédelmezni. Ahogyan az iparosoknak van külön ipartestületük, a munkásoknak külön szakszervezetük, éppen úgy a magyar gazdáknak lehet külön gazdasági szervezetük.

— Szóval Önök a Magyar Párt keretén belül akarnak gazdaszervezkedést? Nincsen szó pártala-

pítási kísérletről?

— Egyet akarunk: A magyarság nyolcvan százalékát képező kisgazdaszta szóhoz jusson a pártvezetésben. Egységmegbontásról nem lehet szó. Nem pedig azért, mert ha mi, a nyolcvan százalék, külön pártot csinálunk a husz százaléknak kényeszerűleg velünk kell jönni.

— A Magyar Párt álláspontja az, hogy nincsenek kisgazdák és nagybirtokosok, földmivesek és mágnások társadalmi gazdasági szempontból. A föld-reform gondoskodott arról, hogy mindenkinek egyformán kevés földje legyen. Gazdasági érdekek szempontjából tehát nincsen különbség!...

— Így is meglehet fogalmazni azt a dolgot, de mi mégis önmagunk akarjuk irányítani saját ügyünket, annál is inkább, mert eddig azt látjuk, hogy érdekeink nincsenek kellően képviselve.

— A Kós Károly, Paál Árpád-féle csoport mozgalma azonos-e az Önökével?

— Semmi közük a kisgazdapárt alakulásához. De hiszen mindkét mozgalomnak Kalotaszegen van a főszékhelye. Szóval ez a csoport egyrészt ellenzék a Magyar Párttal szemben, másrészt új pártot akar alakítani, mint kisgazda tömeg? Itt ellentmondás érződik.

— Dehogyan is van ellentmondás. Kalotaszeg a Magyar Pártnak politikai tagozata, mi pedig gazdasági egyesülés készülnék lenni.

— De hiszen tegnapi levelében Ön is leszögezte azt, hogy az új párt a Magyar Párt keretein kívül is kész megalakulni... Tehát nem lehet elvonatkoztatni mégsem a politikától. Az Ön kijelentései nincsenek tisztán megfogalmazva. Ugy látszik még nem jött el az ideje a nyílt színtárgyalásnak.

— Amit mondtam, megmondtam, amint sohasem titkoltam és rejtettem el semmit és véleményemet nem is fogom soha véka alá dugni.

Bárdos Péter nyilatkozata nyilvánvalóvá teszi azt, hogy a Magyar Párt szakadás előtt áll. Természetesen meglehet az, hogy az ésszerűség álláspontja győz és ebben az esetben valamilyen formában létrejöhet a két csoport között a megegyezés.

Az Uj Kelet az e...
ság napila...
szerkesztő: G...
Felelős szerkes...
Előfizetési árak...
240 lei, fé...
Az Uj Kelet cik...
megjelölés

Aki az ut...
tárgyalásait figy...
láthatta mindazt

Csütörtök
5685. Eml 7.
1925. aug. 27.

ceptor leckézte...
gyermekeket.

És ez is elő...
kongresszus, am...
elégedetlenül, n...
ült össze és ug...
nappal előbb m...
Jabotinszky bírá...
lelkességbe fo...
végén és szünni...
nepelni a zsidó...
volt ez két év...
Tegyük mindjárt...
Mert bármennyi...
mult két esztend...
parlamentáris d...
darcért a nép él...
lelőssé tenni, n...
nélkül el se vol...
munka és hogy...
lenére is a hely...
harzó tapsorkán...
gén föllhangzott...
kor mindenekel...
meggyőződésére.

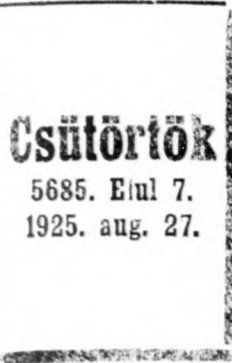
De ez nem...
súlyosan deprim...
a deprimált han...
mélyeből fakad...
része igenis, a...
fejezte ki, hogy...
nemzetet állama...
megtörténtek é...
igenis, kellene...
elmúlt dolgok...
igenis sérelemmel...
otthon új kormá...
érintettek: a z...
tudjuk, hogy a...
erre Angliát. De...
akkor is, ha kin...
fogva „joga van...
lentül vártuk és...
kítárását a zsidó...
ben, még ma is...
kiváltságos embe...
földjére. És ke...
„ellenzéki“ elgon...
lenzéki elgondolá...
szeségének meggy...
olyan hatástalanu...
hatástalanok mar...
akkor ennek oká...
nyilatkozások for...
furesán hangozz...
nép követeléseim...
szus nem alkalm...
mert a kongressz...
tánsan kifejezésre...
elégedetlenségét: a...
névszerint Weizm...
minden fia és m...
legelkeseredettebb...
mannak nem szab...
erejű embernek...
összes követelése...
válnak. Ez a lel...
a magyarázata an...
tapsolt a kongre...
Én azt hiszem

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidó ság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 850 lel.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Aki az utolsó két cionista világkongresszus tárgyalásait figyelemmel kísérte, az pontosan előre láthatta mindazt, ami a mostani kongresszus tegnapi ülésén történt. Pontosán úgy és az, ami két év előtt és négy év előtt. Weizmann, ez a hihetetlen erejű lélekhipnotizőr, a mai napoknak talán legnagyobb államférfia, ez az akaratossági fölényű a szószékre és egy beszéd keretében úgy meg-lekéztette az ellenzéki felszólalókon keresztül az egész kongresszust, mint ahogyan a preceptor lekézteti meg a türelmetlen iskolásgyermekeket.

És ez is előre látható volt. Hogy ugyanaz a kongresszus, amely a maga egészében meglehetősen elégedetlenül, meglehetősen ellenzéki hangulatban ült össze és ugyanazok a képviselők, akik még egy nappal előbb meggyőződéssel és lelkesen tapsoltak Jabotinszky bíráló, ellenzéki beszédének, mámoros lelkesedésbe fognak kitörni Weizmann beszéde végén és szünni nem akaró óvációkkal fogják ünnepegni a zsidó nemzet legnagyobb élő fiát. Így volt ez két évvel ezelőtt és így történt ez ma is. Tegyük mindjárt hozzá: helyes, hogy így történt. Mert bármennyi családias ért is bennünket az elmúlt két esztendő cionista munkájában, bármennyire is parlamentáris dolog az, hogy minden családjáért és kudarcára a nép élére állított vezetőket kell, vagy lehet felőssé tenni, mégis: az is bizonyos, Weizmann nélkül el se volna képzelhető a további cionista munka és hogy Weizmannnak, minden támadás ellenére is a helyén kell maradnia. Ha annak a viharzó tapsorkánnak, amely Weizmann beszéde végén föllhangzott, lélektani okát akarnám adni, akkor mindenekelőtt a zsidó közvéleménynek erre a meggyőződésére, erre a hitére kellene utalnám.

De ez nem változtat azon, hogy a kongresszus súlyosan deprimált hangulatban ült össze, hogy ez a deprimált hangulat az egész cionista mozgalom mélyéiből fakad, hogy az ellenzéki felszólalások jórésze igenis, a zsidó nép érzelmeit és kívánságait fejezte ki, hogy azok a sérelmek, amelyek a zsidó nemzetet államalapítási munkájában érték, igenis megtörténtek és hogy a jövőre vonatkozóan igenis, kellene valami hatóerő, amely az elmúlt dolgokat jóvátegye. Igenis fáj, igenis sérelemnek éreztük, hogy a zsidó nemzeti otthon új kormányzójának kinevezésénél minket, az érintetteket: a zsidó népet meg se kérdeztek. Jól tudjuk, hogy a mandátum szövege nem kötelezi erre Angliát. De a keserű labdac keserű marad akkor is, ha kimutatják, hogy vegyi összetételénél fogva „joga van“ keserűnek lenni. Igenis türelmetlenül vártuk és várjuk az ország kapuinak széles kitérését a zsidó tömegek előtt, viszont ezzel szemben, még ma is csak cenzusos alapon, szinte csak kiváltságos emberek tudnak bejutni Erec Jisraél földjére. És keserűen igazak szinte az összes többi „ellenzéki“ elgondolások is: aminthogy nem is ellenzéki elgondolások ezek, hanem a zsidó nép összeségének meggyőződését fejezik ki. És ha mégis olyan hatástalanul fognak elhangozni, mint amilyen hatástalanok maradtak két és négy esztendő előtt, akkor ennek okát nem a lényegben, hanem megnyilatkozások formájában kell keresni. Bármennyire furesdán hangozzék is: én úgy érzem, hogy a zsidó nép követeléseinek hangoztatására, a világkongresszus nem alkalmas terep. Nem alkalmas azért, mert a kongresszus csak egy módon tudná eklatánsan kifejezésre juttatni a mai viszonyokkal való elégedetlenségét: azzal, hogy a jelenlegi vezetőséget és névszerint Weizmant megbuktatja. De azt a zsidó nép minden fia és a kongresszus minden tagja, még a legelkeseredettebb ellenzékiek is érzik, hogy Weizmannnak nem szabad buknia, hogy ennek a gigászi erejű embernek a helyén kell maradnia és így az összes követelések hangoztatása üres szöveggé válna. Ez a lelki lenyűgözöttség guzsbakötöttség a magyarázata annak, hogy tegnap Jabotinszkyknak tapsolt a kongresszus, ma Weizmannat ünnepele. Én azt hiszem, hogy más teret kell keresni, a

Egy kolozs megyei juhásztorból lett bandita fantasztikus életútja

A ploesti rendőrség letartóztatta az „őrnagy“ urat

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A ploesti rendőrség a minap elfogott egy zilált kinézésű szakadt ruhákban öltözött egyént, miközben ez a város főterén egy dohánytözsdebe betörést kísérelt meg. A zavartan viselkedő betörő kihallgatása alkalmával előadta, hogy Horoga Jánosnak hívják és a román hadseregnek őrnagyja volt. Ilyen minőségben egy munióráktár felgyújtása vádjára alatt a harmadik hadtest letartóztatta, az állítólagos őrnagy azonban nem bírva ki a szokatlan környezetet és rangjához méltatlan bánásmódot, megszökött börtönéből.

Miután előadása meglehetősen kuszált és zavaros volt és állításai egymáshoz nem egyszer homlokegyenest ellenkeztek, tényleges kilétének megállapítása végett a ploesti rendőrség áttette az ügyet Vladimirescu szigurancza vezérinspektorhoz. A szigurancza által megejtett nyomozás és a közben megörten valló vádlott előadásából napfényre került események egy nagystílű és szenzációs kalandor mozivásznonra kívánczoló különös életétörténetét tükrözik vissza.

Az őrnagy meséje

Horoga János Magyarországról származott és mint számos kalandortársa, Kolozsváron végezte iskoláit. A kadetiskola sikeres elvégzése után Budapestre helyezték át és mint a 101. gyalogezred hadnagya résztvett a világháborúban, Horoga János hősiességgel harcolt az orosz fronton és nébány súlyos sebből vérezve került a prágai kórházba. Erdemeinek elismerésül századosá neveztek ki és mint zászlóaljparancsnok Bruszilov horoldi ellen küzdött vitézül, az ő és katonái minden vitézsége ellenére is fogságba esett és Szibériába transzportáltak. Az élelmes Horoga a fogolytábor élelmezési biztosaá küzdötte fel magát. Neosokára elfogták őt a houvágy nostalgikus érzelméi, miután azonban Magyarországon dezertőrsége miatt halálos ítélet várt, Romániába vette a menekülés útját. A táborból megszököve, másfél évig bolyongott erdőben és mezőkön keresztül, míg végül is ez év áprilisában Odesszába érkezett.

zsidó nép kívánságainak kifejezésére a mandatárius hatalommal szemben. És itt értem el ahhoz a meg-látáshoz, amelynek jegyében ezt a néhány teljesen egyéni véleményemet kifejező sort irtam. Az egész világon most, a kongresszus után fognak összegyűlni az egyes országos cionista konferencia. Az erdélyi cionista konferencia is. A mi országos konferenciánk eddig szinte kizáróan adminisztratív ügyek, beszámoló és költségvetések tárgyalásában merültek ki. Itt volna az ideje, hogy az a mi konferenciánk is, illetve az Erdélyi Zsidó Nemzeti szövetség is, kilépjön már a gyermekcipőkből és igyekezzenek beléjártatni a cionista világmozgalom nagy koncertjébe. Én helyesnek tartanám, ha a mi országos konferenciánk határozatokat hozna mindazon sérelmek és kívánságok ügyében, amely a világmeggyűlés felszólalásainak tárgya volt, ezeket a határozatokat megküldené a világ összes cionista szervezeteinek, illetve országos konferenciáinak azzal, hogy ők is hasonló értelemben határozzanak és az egész világon ily meghozott határozatokat egyöntetűen, egyidőben küldjék meg a világszervezet vezetőségének és az angol kormánynak. Ez olyan imponáns demonstráció volna, amelytől egy-résztől távol állana minden „ellenzékieskedés“ a vezetőséggel szemben, másrésztől az angol kormánynál fölényű hatást keltené. Angolország a petíciók hazája és az angol politikai élet mindig büszke volt arra, hogy a népkaratra támaszkodik. A zsidó népkarát ilyen megnyilatkozása talán korrigálni tudna némely elmúlt sérelmet, az erdélyi cionista konferencia viszont ezzel a kezdeményezéssel megtenné az első lépést, az egyetemesi keretből a zsidó politika felé. Meggondolandó. g. j.

— Az újságírók kerti ünnepélye. A kisebbségi újságírók, mint minden évben, ez évben is megrendezik a maguk kerti mulatságát, melynek tiszta jövedelme jótékonycélú szolgálat, az újságíró nyugdíjintézet alapjait. A kerti ünnepség, mely szeptember 6-án vasárnap délután és este lesz, hagyományosan vidám szellemben fog lefolyni. Műsorának kereteiben ott szerepelnek mindazok a szórakozások, melyek már ismételtlen sok kedves percet szereztek Kolozsvár közönségének. Az ünnepség a kisebbségi újságírószervezet kerthelyiségében fog lefolyni. A program végleges összeállítása rövidesen

Két hónapig élt a nagy kikötő matröz korcsmaiban, míg végül is sikerült felvétetnie magát tányérmosogatói minőségben egy görög hajóra, amelylyel Konstantinápolyba, majd innen Konstancába utazott. Konstancában vonatra szállt és megismerkedett egy román katonatiszttel, akinek előadta egész Odisszeáját. A szélhámós kijelentése szerint ez a tiszt rávette őt, hogy Morasanu Johan őrnagynak adja ki magát és e célból egyenruhát is kölcsönzött neki. Mint ilyen Ploestibe utazott, ahol a szondáknál keresett magának alkalmazást. Egy este nagyobb társaságban mulatva, berugott és így öntudatlan állapotban — amint előadja — első ízben kísérelt meg életében tisztességtelen dolgot: egy dohánytözsdet igyekezve feltörni. Szerencsétlenségére azonban egy arra cirkáló rendőrpátról tetten-érte és elfogta.

Az őrnagy megállapította

A szigurancza által bevezetett széles nyomozás megállapította, hogy ez a Morasanu őrnagy a való-ságban közönséges bandita. Miután kijelentése szerint Kolozsváron végezte katonai iskoláit, táviratilag érdeklődtek a kolozsvári szigurancza inspektorátusától, amely azt a megállapítást tette, hogy a háboru eme kiváló hősnéke egész elbeszélése elejétől végig szemérmeskedett valótlanul és a fantázia szüleménye. A póruljárt kalandor igazi neve Petre Dascalu román származású és a kolozs megyei Borsa községben született. Megállapította továbbá a viz-gálat, hogy Petre Dascalu alias Horoga János szülőfalujában mint juhásztor kezdte magasra-ívelő karrierjét, majd a kolozsvári vasuti műhelyben volt egyszerű napszámosként alkalmazva. „Ma-kulátlan“ előéletéből még azt is kiderítette a nyomozás, hogy Dascalu—Horoga—Morasanu április folyamán a bacsa megyei Radaana község határában megölt és kirabolt egy Vasile Matei nevű kocsiist, akinek szekerét és két lovát rabolta el. Azóta bolyongott és kerülte az emberek társaságát, míg a végzetes dohánytözsde-betörés balul kiűtött kísérlete pontot tett egyszerű betörő-életére.

megtörténik és akkor arról behatóbb tudósítást is közölhetünk.

— Villányi bukaresti magyar követ Bethiennél. Budapestről jelentik: Villányi bu-karesti követ a napokban Budapestre érkezett. Ma Bethlenhez utazott ki Inkepusztára, majd szombaton visszatér Bukarestbe.

— Amerika külügyminisztere a belga megegyezésről. Keillog amerikai külügyminiszter nyilatkozatot tett, amelyben leleplezte, hogy milyen körülmények indították az Egyesült-Államokat arra, hogy tekintettel Wilson néhai elnöknek a béke-tárgyalások válságos idejében tett ígéretére, eltér-jenek politikájuktól és elismerjék Belgium külön státusát. A nyilatkozat szerint Hoover államtitkár, aki tagja volt a versaillesi értekezletnek, valamint a belga—amerikai adósság-bizottságnak is, az adósság kérdésének multheti megvitatása során igazolta, hogy Wilson ígéretének döntő befolyása volt a tárgyalások megszakításának megakadályozására. Hoover eulkezetett arra, hogy a belgák képviselői fel voltak háborodva, amikor Versaillesben elhatá-rozták, hogy visszautasítják a belgák amaz igényét, amely szerint a németek kárpótlással tartoznak a megszállás idején Belgiumra erőszakolt hadi-valuta átvételének költségeiért és nem engedik meg Bel-giumnak, hogy Németországgal megfizetessék azok-nak a gépeknek és üzemi anyagoknak költségét, amelyeket Belgiumból elvittek. A belga delegátusok már azon a ponton voltak, hogy visszavonulnak, amikor megegyezés jött létre olyan értelemben, hogy ezeket a követeléseket a belga adósság ügyé-ben a szövetség és társult hatalmakkal folyta-tandó tárgyalások útján egyenlítik ki. Ezzel egyide-jűleg Kellog most közli, hogy ez a körülmény Coo-lidge elnöknel nagy sullyal esett latba és hozzá-teszi, hogy a belga fizetőképesség megítélésénél, valamint a németek részéről Belgium számára telje-sítendő fizetések mérlegelésénél figyelemmel voltak a valutapiac technikai feltételeire is.

— Miért nem nősül a bolgár király? Szófiából jelentik: Egyik nagy francia lapnak a Balkánra küldött munkatársa Szófiában kihallgatást kért Boris bolgár királytól. A király azzal a felté-tellel volt hajlandó nyilatkozni, hogy sem a politi-kára, sem a bombamerényletekre még csak célzást sem tesz az újságíró. A hírlapíró első kérdése ab-

KÖZGAZDASÁG

A közép- és kisiparosok értekezletet tartanak az iparkamarai választások kérdésében

Egységes lista lesz a kolozsvári kamara ipari szakosztályánál

szolut politika- és merénylet-mentes volt. Azt kérdezte, hogy igaz-e, hogy Boris király még ebben az évben feleségül veszi a román királyi pár legfiatalabb lányát? A bolgár uralkodó az indiszkrét kérdésre így felelt: Szó sem igaz az egészről. Még nem foglalkoztam a nősülés gondolatával. Szegény vagyok s országom is zürzavaros állapotban van. Sajnos nem nősülhetek. A mai idők különben is olyanok, amikor a királyok számára nem sürgős a nősülés. A bolgár király, miután a saját jelenét és jövő helyzetét ilyen sötét színekkel vázolta, Európa jövőjéről nyilatkozott.

Felmentő ítélet a Gritta prefektust inzultáló diákok ügyében. Az Uj Kelet olvasóinak még élénk emlékezetében élnek a néhány hónappal ezelőtt történt súlyos antiszemita zavargások, amelyek folyamán a rendet minden rendelkezésre álló eszközökkel elfojtani igyekvő Gritta rendőrprefektus egy, az egyetem rektoránál tett látogatása alkalmával egy nagyobb diákcsoport néhány óráig elbarikádozta a rektorátus termeiben. A szorongatott helyzetéből rendőrségi és katonai segítséggel kiszabadított rendőrprefektus feljelentést tett támadói ellen és miután Kolozsvár akkor haditerület volt, az ügy a hadbíróshoz került, ahová ma közel kétszáz diák volt vádlotként beidézve hatóság elleni erőszak vádjával terhelten. Dán ezredes-hadbíró előtt azonban mindössze hét vádlót jelent meg, akik egyhangulag tagadták a terhükre rótt bűncselekményt. Dr. Amos Francu, dr. Roman Valeriu, dr. Staatescu és dr. Joau Gheorghe védőbeszédei után az ügyészség eltekintett a terhelő tanúk kihallgatásától és a bíróság bizonyítékok híján valamennyi vádlottat felmentette.

„Piros fény“ — halál. Miskolcól lerje leutik: Napok óta „Piros fény“ aláírása jobbmódu kereskedők és iparosok fenyegetőleveleket kapnak. Tegnap egy Gosztonyi József nevű dúsgazdag mészáros kapott egy ilyen „Piros fény“ aláírású levelet, amely szerint e hónap 23-án délután fél 2 órakor, amikor a szerencsi marhavására megy, meg fogják gyilkolni. A levelet Miskolcra adták fel. Hasonlóképpen Miskolcra dobták a postaszekrénybe a többi fenyegető leveleket is, amelyekben a „Piros fény“ aláírás mellett ijesztő rajzok vannak. A miskolci rendőrség erélyes nyomozást indított a fenyegető levél írója után.

Szeptemberben lesz Bettauer Hugó gyilkosának főtárgyalása. Bécsből jelentik: A lapok jelentése szerint Rothstock Ottót, Bettauer Hugó irónak gyilkosát, az ideggyógyászati klinikáról ismét visszavitték a vizsgálati fogságba. Az ügyészség végrehajtott orgyilkosság bűntette miatt emelt ellene vádat. A főtárgyalást valószínűleg már szeptemberben megtartják.

Bélyegét süttött a felesége udvarlójára. Chicagóból jelentik: Nem mindennapi módon állt bosszút egy férj felesége udvarlóján. Viktor Feliceit chicagói lakos tettenérte feleségét egy fiatalemberrel. Töltött revolverrel rontott a párra és mialatt a revolvert folyvást feleségére szegezte, a fiatalembert összekötözte. Azután egy vas bélyegnyomót megtűszített és az udvarló arcába betűket égetett. Feleségét ezalatt revolverrel arra kényszerítette, hogy a szeretője fejét tartsa.

Az Amerikába vitorlázó Beregi Oszkár kellemtelen ut kalardja. Newyorkból jelentik: Beregi Oszkár, a kiváló magyar színész nemrégén hagyta el a „Roosevelt“ hajón az európai partot, hogy amerikai művészköruttra induljon. Elis Islandon nem várt meglepetés érte. Az amerikai hatóságok feljelentést kaptak ellene és az ügy tisztázásáig nem engedték utját folytatni. Beregi amerikai barátai 500 dollár kanciót tettek le és nagy utánjárással kieszközték Beregi beutazásának engedélyezését.

Megtalálták a volt cári tengerészeti vezérkar irattárát Moszkvából jelentik: Az admirális épületében fontos leltre bukkantak. Rigorovits volt tengerészeti miniszter lakásán a falba beépítve megtalálták az egykori tengerészeti vezérkar gazdag irattárát és az 1917-ből származó irásokat. A felírásokból kiderült, hogy az irattár szigorúan bizalmas jellegű volt. A leletnek igen nagy fontosságot tulajdonítanak a cári kormánynak az antant hatalmakkal kötött titkos katonai szerződéseit tekintetében.

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban a kereskedelmi és iparkamarai választásokkal kapcsolatban rámutattunk arra, hogy a sokat hangoztatott paritásos elv, a gyakorlatban teljesen illuzóris, mert a kamarák igazgató-tanácsában a hivatalból delegált tagok a számarányt teljesen megváltoztatják, mégpedig egészen természetesen a kisebbségekhez tartozók hátrányára.

Cikkünknek élénk visszhangja támadt az érdekeltek körében. Bár nem valószínű, hogy a tényleges paritás elvét meglehetne valósítani, részint a törvény omisszus szakasza, részint pedig az iparkamara ellentétes álláspontja folytán — közleményünk mégsem maradt hatástalan. Az érdekeltek ugyanis elhatározták, hogy úgy a jelöléseknél, mint

¶ A kolozsvári kereskedők értekezlete az iparkamarai választások kérdésében.

Közlöttük, hogy Somogyi Miksa a Sfatul alelnöke, szeptember 5-én ünnepli meg kereskedelmi tevékenységének negyvenéves jubileumát. A társasvacsorán, amelyet a Kereskedők Tanácsának kolozsvári tagozata szeptember 5-én este 9 órakor a New-York éttermében rendez Somogyi Miksa tiszteletére, részt vesznek a temesvári, nagyváradi és a marosvásárhelyi gazdasági szervezetek képviselői is. Temesvárról Kun Richard, az Arad-Bánsági Kereskedő Egyesületek Szövetségének elnöke, Nagyváradról pedig Fried János dr., a Kereskedelmi Csarnok főtitkára vesznek részt a társasvacsorán. A Sfatul Negustoreac vezetősége felhatalmazta Kun Richard és Fried János dr. kolozsvári tartózkodását arra, hogy nyilvános értekezleten vitassa meg az erdélyi kereskedelem aktuális kérdéseit a temesvári és nagyváradi kereskedőtársadalom reprezentásaival és ezért szeptember 6-án értekezletet tart, amelyre meghívja összes tagjait és amelyen a kereskedőtársadalmat közelről érdeklő kérdéseken kívül a kamarai választások kérdésében fognak határozni.

¶ Ujból megkezdik az új vámnomenklatura előkészítést. Bukarestből jelentik: Ismeretes, hogy a vámtarifák új csoportosítására vonatkozó munkálatok a nyár folyamán szüneteltek. Mint értesülünk szeptember hónapban a munkálatok újra megkezdődnek és pedig gyors ütemben, hogy legkésőbb folyó év november haváig befejezést nyerhessenek.

¶ Románia gyümölcsexportja Finnországra. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter értesítette a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy a helsinkiorsági (Finnország) kereskedelmi kamara kiküldöttje Bukarestbe érkezett, hogy megfelelő üzleti összeköttetéseket létesítsen román gyümölcsnek Finnországba való kiszállítására. Bővebb felvilágosítást a finn konzulátus nyújt (Bukarest, Strada Cortului 2).

¶ Utazási és vízumkedvezmény a bécsi és prágai mintavásárokra való utazásnál. Ugy a prágai, mint a bécsi nemzetközi mintavásárt az idén szeptember 6—13 között tartják meg. Mind a két mintavásár iránt igen nagy az érdeklődés, amit fokoz az utazási és vízumkedvezmény is, melyet az osztrák és cseh konzulátusok adnak meg erre az alkalomra. A cseh vonatok harminchárom százalékos kedvezményt adnak még pedig szeptember 2—18 közötti időre. Ugyancsak kedvezményt ad az osztrák vasut is. A cseh konzulátus ingyenes, az osztrák konzulátus ötvenlejes vízumot ad ki a mintavásárra utazóknak.

¶ Egyetlen trösztbe tömörül a világ egész gyémánttermelése. Londonból jelentik: A Morgan-bankház vezetése alatt hatalmas tröszt van most alakulóban, amely magába fogja foglalni

a választásoknál fokozott figyelmet fordítanak arra, hogy kiket delegálnak, illetőleg választanak az igazgatótanácsba, nehogy olyan egyének kerüljenek a kamara vezetőségébe, akik nem elég alkalmasak arra, hogy a gazdasági konszolidációt és a közös együttműködést mindenkor biztosítani tudják.

Az ipari szakosztálynál az egységes lista kérdésében a részesekekre vonatkozólag is már megtörtént az elvi megállapodás. Eszerint a gyáriparosok 8, a középiparosok 5 és a kisiparosok 3 tagot jelölnek a nemzetiségi paritás figyelembevételével. Az elvi megállapodás véglegesítése érdekében — mint értesülünk — a közép- és kisiparosok a közeli napokban értekezletet fognak tartani, amelyen megtörténnek a jelölések is.

a világ gyémánttermelésének több mint 90 százalékát. A Morgan-bankházat az Anglo-American Corporation of South-Africa képviseli ebben a tömörülésben, miután ennek összes részvényei a Morgan-bankház tulajdonában vannak. Két évvel ezelőt éppen ennek a vállalatnak kilépése okozta a gyémántszindikátus felbomlását, amelynek évi termelését 13 millió fontra becsülték. A termelővállalatok tömörülése máris mutatkozott abban, hogy a gyémántpiacon az árak emelkedni kezdtek. Tekintettel arra, hogy az új szindikátus öt esztendőre alakult, a legközelebbi években a gyémánt árának állandó emelkedésével lehet számolni.

¶ Ellentétek a gyógyszerészek és droguisták között. A gyógyszerészek és droguisták között az egészségügyi miniszter legutóbbi rendelete folytán éles ellentétek merültek fel. A gyógyszerészek ugyanis azt követelik, hogy tiltsák el a droguistakereskedőket az összes gyógyszerkülönlegességek árusításától, míg ezzel szemben a droguisták követelik, hogy a gyógyszerészeket tiltsák el a kozmetikai cikkek árusításától.

¶ Kitölték a francia államkölcson jegyzésének határidejét. Párisból jelentik: A banktisztviselők sztrájkja miatt a jegyzés alatt álló államkölcson jegyzésének határidejét két hétről egy hónapra emelték fel.

¶ A német kávékereskedelem a tisztességtelen verseny ellen. Berlinből jelentik: A német kávékereskedők a tisztességtelen verseny ellen való védekezésül megállapodtak abban, hogy úgy a nyers, mint a pörkölt kávéföldrajzi származási helyének nevével csak akkor szabad ellátni, ha a feltüntetett származási hely tényleg megfelel a valóságnak. A keverékeknel fel kell sorolni az összes kávéfajokat és nem elegendő a legértékesebb fajtának felemlítése.

¶ Magyarországi pénzügyi hírek. A budapesti pénzüzetek az eddig volt 13—15 százalékos betéti kamattételt, közös megállapodással 11 százalékra szállítják le, míg kisebb idejű takarékbetétek után csak 9 százalékot fognak fizetni. — A Lipótvárosi Takarékpénztár rt. (Budapest) fuzióra lép a Mezőgazdasági Hitelintézettel, amely intézet, fiatal kora dacára is, igen jól prosperál.

¶ Jugoszláviában 100 dinárral olcsóbb a buza, mint tavaly. Szabadkáról jelentik: Jugoszlávia buzatermése az elmúlt évben lényegesen jobb volt a többi európai államok termésénél. A múlt évben a buzaár 300 dináron kezdődött közvetlenül az aratás után, de olyan élénk érdeklődés mutatkozott, hogy hamarosan 430-ig szökött fel a buza ára és újabb hullámszás után szállt csak le augusztus végére 330—350 dinárra. Ezzel szemben az idén a 300-as kezdőár folyamatosan lassan lemorzsolódik és a piacokon 255 dinárért kínálnak bánáti búzát. Ez az időszak más években a

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
 Szövőgyárak és kereskedők figyelmébe!
 Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem tonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.
 Nagybani festésnél árengedmény! 500
 Telefon

legélénke
 legszüksé
 társra, t
 nem igen
 kurrencia
 hatják m
 tabb az t
 volt, ugy
 és így a
 dinárért l
 ról máris
 termés i
 sége is jó
 gerimoly.
 cikk a p
 kereslet
 dinár.

¶ Az
 tásból k
 ponti járá
 szállítástól
 kedelmi r.
 felszerelés
 továbbítás
 gyarországi
 címére. A
 mációt aza
 gép Mühlh
 áru megszer
 tási törvén
 megtérítés
 a felperes
 térítési igé
 hogy megto
 bíróság utas
 könyvet 60

A lej: Za
 pesten 354
 Kolozsv
 tartottak.
 nálat. Az ár
 Bécs 38-1
 pest 345-3
 39-15, Newy
 985, Milánó
 Zürich.
 208-00, New
 2420-00, Mi
 pest 72-50
 260-00, Vars
 Bukares
 —, Londó
 7-60, Zürich
 Budapest —

Bukares
 márká 47-50
 sterling 975.
 38 00, olasz
 350, dollár 2
 shilling 28 00
 5-92, belga fr

**Zsák
 Pony**
 A szá
Kissl
 Román csillár
 Ma névben
buton
 szar venni, se Ma
 sajnálja az utai
 SZ
 ERŐLYKÉSZI BUT
 zertalások turairat
 árdessen

legelőnkebb fizleti forgalmat jelentette, most csak a legszükségesebb vásárlásokat eszközlik prompt szállításra, többnyire kis tételekben. A malmok még nem igen vásárolnak, mert az erős külföldi konkurrencia mellett nem tudhatják, milyen áron adhatják majd el a lisztet. Még a búzánál is nyomottabb az üzlet az **árpában**. A termés nagyon jó volt, úgy, hogy a sörgyárak föl sem tudják venni és így a múlt évi 330 dináros ár helyett 160—170 dinárért lehet vásárolni. — **A zab ára** 180 dinárról máris leszállt 140—150-re. — **Az új tengeri-termés** is nagyon bőségesnek ígérkezik és minősége is jó lesz, — ha nem terjed tovább a tengerimoly. — **Az ótengeri az egyetlen szilárd cikk** a piacon. A raktárak kifognak és a külföldi kereslet még nem szünetel. Az ára 180—190 dinár.

Az első kártérítési pör légi szállítástól kifolyólag. Budapestről jelentik: A központi járásbírósg tegnap tárgyalta az első légi szállítástól eredő kártérítési igényt. A Vita kereskedelmi r. t. ez év júniusában 200 darab rádiófelszereléshez szükséges elektromos huzalt adott át továbbításra a Nemzetközi Légitörlemény r. t. magyarországi kirendeltségének a londoni Curtis cég címére. A cég az árut nem kapta meg és a reklamációt azzal utasította el, hogy az árut szállító gép Muhlhausen felett szerencsétlenül járt és az áru megsemmisült. Hivatkozott a francia légszállítási törvényre, amely nem követeli az áruérték megtérítését. A budapesti bíróság előtt folyó perben a felperes nem is ezen az alapon akarta a kártérítési igényt érvényesíteni, hanem azt vitatta, hogy megtörtént-e a kérdéses szerencsétlenség. A bíróság utasította az alperest, hogy a kárjegyzőkönyvet 60 napon belül terjessze be.

TÓZSDE

Augusztus 26-án

A lej: Zürichben 260 00, Parisban —, Budapestben 354, Bécsben —.

Kolozsvár. A piac tartózkodó volt, az árak tartottak. Mérsékelt kereslettel szemben élénk kínálat. Az árfolyamok a következők: Bécs 28-10—28-30, Prága 5-90—5-98, Budapest 345—350, Páris 9-55—9-60, Zürich 39 00—39 15, Newyork 200 00—201 00, London 980—985, Milánó 7-55—7-60.

Zürich. Zárlat: Berlin 122-90, Amsterdam 208-00, Newyork 516-00, London 2507-00, Páris 2420-00, Milánó 1870-00, Prága 1530-00, Budapest 72-50, Belgrád 922-50, Bukarest 260-00—260-00, Varsó 87 50, Bécs 72-65.

Bukarest. Devizák: Páris 9-52, Berlin —, London 986, Newyork 201-00, Milánó 7-60, Zürich 39 00, Bécs 23-20, Prága 5-98, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 745, német márka 47-50, leva 1-40, török lira 115, font sterling 975, francia frank 9-72, svájci frank 38 00, olasz lira 7-55, drachma 3-05, dinár 350, dollár 201-00, lengyel forint 32-00, osztrák schilling 28 00, magyar korona 27-50, cseh korona 5-92, belga frank —, holland forint —.

SPORT

A nagyváradai Törekvés Kolozsváron. Az ismert kiváló nagyváradai futbalcsapat szombaton és vasárnap Kolozsváron vendégszerepel. Ellenfelei: Szombaton a Victoria, vasárnap pedig a KAC megerősített csapatai lesznek. A kiváló erejű nagyváradai futbalcsapat kétnapos vendégszereplése jó sportot ígér.

Makkabi (Tel-Aviv)—Makkabi (Bécs) 5:2 (3:0). A palesztinai klubcsapat bécsi bemutatkozását a legteljesebb siker kísérte. Az Erec Jiszráéli futballisták kiváló labdakezelésről és technikáról tettek tanúsítást. A második félidő 15. percében már 5:0-ra vezettek, ekkor a hosszú ut fáradalmait következtében kissé visszaestek és a bécsieknek sikertől két gólt a palesztinai csapat hálójába elhelyezni.

Hatalmas stádion Bukarestben. Bukaresti tudósítónk írja: Az egyre hatalmasabban fejlődő bukaresti sporélet szükségleteinek megfelelően egy óriási méretű, az építőtechnika legfejlettebb eszközeivel alkotott stádion épül Bukarestben, mely 50.000 néző befogadására lesz alkalmas és amely a sport összes ágainak üzésére szükséges tereumokat fel fogja ölni.

MARTIN PAL jun.
Cluj, Piata Mihail Viteazul 25.
כשר ועלכווארען פאבריק
ערצייניג אללערלייא ועלכווארען
פאסטפאקעטע ווערען פראכט פער נאכנאכטע
פעקטוארען. פרויקטאראט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Közvetlen import

Kávé, tea, cacao, szardínák, fűszer és délyümölcsök, péterswaldi és belg. zinkweiss, schellack, minium, st-i rgelet, paraffin, steario, ásvány és gyógyvizekben.

Szatmári Kereskedelmi Részvény-Társaság, Satu-Mare.
Sürgönycim: „Hermea“ Telefon: 205

Zsoldos tanintézet
Az ország legrégibb és legjobb elkészítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mellett készíti elő köznevelési iskolai magánvizsgákra, érettségire vidéki tanulókat is.
Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.

ויכטיג פיר אהרונים האנדלער
מינע ג. קונדען פערשטאנדע דאס איך זייט ר"ח אלול אין טרויעסט ווילע צום איינדיק קויפע דער ג. מינים אונד האפע אייה אויך דיעסאדער מיט שאדע ווארע דיעען צו קאנטען.
E. Rosenzweig, Cluj Regina Maria 6.
בזחציאלוי ונדבעשטעללונגען צורכטען אויך אן מייער טרויעסטער ארעסטע Caffe Univera

DieGrichenkommen
mit die אהרונים פארנאער אהרונים
nach Bukarest am 7-ten
September. — Alle Anfragen wegen אהרונים אהרונים לולבים יסע צו adressieren
Josef Ráth, Bukarest,
Hotel Regina.

Figyelmeztetés!

A „**PODOL**“ a legkiválóbb lábapoló szer már az ország minden gyógy-szertárában és drogeriájában kapható s így könnyen meggyőződhetik csodálatos hatásáról. Erős láb- vagy hónaljzadás ellen nincs jobb, sőt hasonló hatású szer sem, mint a közismert „**PODOL**“. Már két-zeri használat után tökéletes gyógyulás. Ovakodjék az értéktelen utánva októl.

Zsidó irodalom

Giszkalay: Uj profeciák 85
" A titok 15
" Támár 70
" Goldschmidt: Egy zsidósors 140
" Jönni fog még .. 120
Csirikov: A zsidók (Dráma) 25
Raab: Mayer Litvák unokája 52
Müller: A cionizmus ABC-je 20
Dr. Richtmann: Orthodoxia és cionizmus 30
Dr. Simon: Hova vezet a zsidók útja 35
BEN AMI: Uj Palesztina 100
Schnitzler: Elza kisasszony (Egy zsidóleány története) 132
P. Benoit: A táncosnő (Egy zsidó leány regénye) 132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidófiu története) 80
Zangwill: Az üvegsziszoló 55
Schalom Asch: Fialalok 55
Ujvári: A cédrusfa Aaliája 30
Bernstein: A cionizmus 55
Herzl: Zsidó állam (Dr. Schönfeld fordítása) 55
Frigyes: A zsidók természetrajza .. 45
Nordau: Dr. Kohn 45
Szabolcsi Lajos: Csillag fia 110
Herzl: Zsidó állam 30
Mendele moicher sf.: Sánta Fiske 80
Sokolov: Uj zsidó 15
Agnon: A meggörbedt kiegyenesedik 35
Bíró: A zsidók útja 50
Lichtheim: A zsidó Palesztina 15
Ujvári Péter: Tulsó parton 70
Patai: Héber költők anthológiája .. 650
Neményi: Isten keze 75
Patai: Héber költők (Kis kiadás) .. 30
Kis Arnold: Echod 25

Kaphatók az **Uj Kelet könyvosztályában,** utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Kötöttárugyár
tehetséges munkást keres, ki nyakkendők és sálak készítésében szakképzett. — Gépek, különleges műselymek rendelkezésre állanak. — Ajánlatok „**Adacia**“ ügynökséghez, Str. Sarindar, Bucurest

Autóvezetőnek bá kit elküldünk etesen oklevele es gépészmérnök vezetése mellett. Műhely es vezetési gyakorlati órák kedvező feltétellel.
„Express“
auto garage, bérantó vállalat és javító műhely
Str. Londrei (Hosszu) 26. Cluj

anak
n
aal
orditanak arra,
fálásztanak az
nek kerüljenek
lég alkalmasak
t és a közös
t tudják.
sleges lista kér-
s már megtör-
a gyáriparosok
ok 3 tagot je-
lembevételével.
e érdekében —
siparosok a kö-
artani, amelyen

mint 90 száza-
Anglo-American
li ebben a tö-
részvényei a
ak. Két évvel
kilépése okozta
amelynek évi
ék. A termelő-
atkozott abban,
lkedni kezdtek.
átus öt eszten-
ben a grémánt
számolni.

észek és dro-
k és droguisták
gatóbbi rendelete
A gyógyszeré-
tiltsák el a dro-
szerkülönlegessé-
ben a drogeristák
et tiltsák el a

kölcson jegy-
elentik: A bank-
zét alatt álló ál-
t két hétről egy
elem a tisztos-
ból jelentik: A
elen verseny ellen
bban, hogy egy
drajzi származási
bad ellátni, ha a
yleg megfelel a
kell sorolni az
endő a legértéke-

gyi hírek. A
völt 13—15 szá-
megállapodással
sebb idejű taka-
t fognak fizetni.
rt. (Budapest)
liotézzettel, amely
jól prosperál.

nárral olcsóbb
adkáról jelentik:
lt évben lényege-
amok terméseinel.
dináron kezdődött
lyan élénk érdek-
an 430-ig szökött
s után szállt csak
inárta. Ezzel szem-
lyam lassan le-
5 dinárért kínál-
ak más években a

Cluj
Telefon
5 0 0

Zsák
Mindennemű célokra
egelőnyösebben használandó
Albala Izsó
Timisoara
Piata Traian No 10

A szalon legszebb díszé egy
Kissling-csillár!
Román csillár- és bronzárugyár, Timisoara.

Ma szövből kiváló fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
csak venni, de
szajnája az orai
Marosvásárhelyre és tekintse
SZÉKELY ÉS RÉTI
KÖZÉLYKÉSI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. Butortermeit,
szertalozok furakozásokeiket legolcsóbban itt szerzhetik be

írdessen az Uj Keletben!

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Mariska vagy a házasságtörés iskolája. Csütörtökön este lesz a premierje Bíró Lajos új, Budapesti rendkívüli sikert aratott hatfelvonásos darabjának, melynek Mariska vagy a házasságtörés iskolája a címe. A sárga Lilium, Cárno, Hotel Imperial szerzőjének új darabja, végig művészi színvonalu, színpadi alkotás, amely nagyon érdekes problémát old meg minden részletében irodalmi eszközökkel — amellyel rendkívül hatáselesen. Bíró Lajos új műve elsősorban szereposztásban kerül színre: Baóti Erzsé, K. Tóth Erzsé, Forács, Kemény, Cselle, Mihályffy hálás és érdekes feladatokhoz jutottak.

Király Ernő vendéjátéka. Szombaton este kezdi meg vendég szereplését Király Ernő. Elő est a Csardás-árlányó Edvinjét fogja játszani. Partnere Karácsonyi II, Neményi, Háász, Leóvey lesznek. Mésodik napon két előadás keretében lép fel. Vasárnap d. u. 6 órákor az Igloi diákokban s fél 9 órakor a Varázskeringőben. Az Igloi diákok előadását leszállított helyekkel tartja meg a színház.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Mariska vagy a házasságtörés iskolája. (Ujdonság, először. Sorozatszám 316)
 Péntek: Mariska vagy a házasságtörés iskolája (2-odszor. Sorozatszám 317)
 Szombat d. u. fél 4-kor: A csirkefogó. (Ujdonság 6-odszor. Mészkelt helyekkel sorozatszám 319)
 Szombat este fél 9-kor: Csardás-árlányó (Király Ernő vendéjátékával, Karácsonyi II fellépésével. Sorozat 319)
 Vasárnap d. u. fél 4-kor: Három grácia (Neményi, Erősi Háász és Tompával. Mészkelt helyekkel. Sorozat 320)
 Vasárnap d. u. 6-kor: Igloi diákok (Király Ernő vendéjátékával, leszállított helyekkel. Sorozatszám 321)
 Vasárnap este fél 9-kor: Varázskeringő (Király Ernő vendéjátékával, Pinér Böske fellépésével, sorozat 322)
 Hétfő: Leányvár (Király Ernő vendéjátékával. Pinér Böske és Neményi Lili fellépésével. Sorozatszám 323)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel.
 Augusztus 26, 27 és 28 án. (Szerda, csütörtök és péntek) Nagy Katalin cárnő táncosnője. Élelhu korpék az orosz udvar és főurak életéből, czodaszép kiállításal és a legújabb moszkvai színészekkel a főszerepben: Rania, Czovskeja, Hovansky etc.
 Vasárnap, 30-án: Nagy arnyekelőadás, fél 12 órai kezdettel. Zigotto val, 6 felvonásbar.

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Csütörtök, augusztus 27. Don Carlos. Dráma egy királyi család életéből. 6 felv. Főszerepben Conrad Veidt és Dagny Servaes.
Urania-mozgó. Csütörtök, aug. 27. A kuruzsló. Titokzatos dráma, egy orvos életéből, 7 felv. Főszerepben Várkonyi Mihály.

Tennisz nadrág, lüster sacco, vászon ruhák

Neumann

Cluj, Plata Unirii No 14.

APRÓHIRDETÉSEK

Existenciát nyújtó telepedési helyet keresek bárból. Irodát átvennék, tartulnék. "Ügyvéd" jellegre leveleket kádóhivatalt továbbít. 9732

Naponta friss bivalyfej kapható, házhoz szállítva is. Scawaitzné, Rudolt-ur 36.

HUNWALD

Új, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Gyermekeim mellé keresek azonnali belépésre zsidó nevelőnőt, perfect német s ki a román nyelvet bírja. Cím: Fabrica de Spirit, Nasch Lipót, Miresal-Mare. 9740

Üvegcsiszolás és tükör- gyár Táblatveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafelcsiszolása 1907

Nyomdász segéd, betűszedő azonnali beépésre kerestetik Cím Rudolf Mosse [Sándor hírlapiroda] Arad. 9712

Óráléon dolgozó masamod magas fizetéssel felvétetik, ugyanott pénzárkezelő tevéstetik. Ideál női kalap üzlet, R. Ferd. No. 8. 9717

Nyomdák!

Prima bécsi **hengergörnyag** és pótvagy, kilója 160 lej.
 Kapható a „Fr-ter-nitas” nyomdában, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Sárgaréz-hulladékot és sárgaréz-forgácsot

nagy mennyiségben keres a „LUMINA” Első Román Csillár- és Fém rugyár Rt. Timisoara, IV., Str. Gl. Joffre No. 9.
 Árajánlatok kéretnek a quantum megjelölésével.

Kocsikenőcsöt

1 ea hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít
Szappangyár Rt. — Dej
 Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

Megérkeztek K. Szabó Rózsika

Cluj, Cal. Regele Ferdinand 14. sz. (v. Wesselé yi M. u.)

nőikalap-

modellházába az idény legszebb, eredeti bécsi es parisi nőikalap ujdonságai. Nagy választék a legszebb filckalapokban. Minden színben már **300 leiért.**

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb nővényzsír, mert ez hiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelőnd Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: **HARTIG & HIENZ Cluj**
 Str. Julia Maria 8. Telefon 1-18.

Aranyér

„Cinusa” Boederche

Aranyér ellen több mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egyszeru alkalmazás, biztos siker. Minden fájdalmat azonnal megszünteti és meggyógyítja a gyuladit, sebes és vérző helyeket. — Cirtalmas alkalmatársaktól mentes. Reggel es este egy kupocská lesz a végbélbe bevezelve. Minden patikában és drogeriában kapható.

BUKÁREST
 BAKTAR **F.H. MEES** CALEA-GRIVITEI 61

Fogad ragyogni fog, mint a nap-sugár,
 Ha Farmodonti fogkrémet használsz Aladár.

Hölgyeim! Filc kalapujdonságok óriási választékban 350 lei minden formában. Régi filckalapokat 48 óra alatt formál és alakít az

„IDEAL”

kalapszalón, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Golya-áruházal szemben).

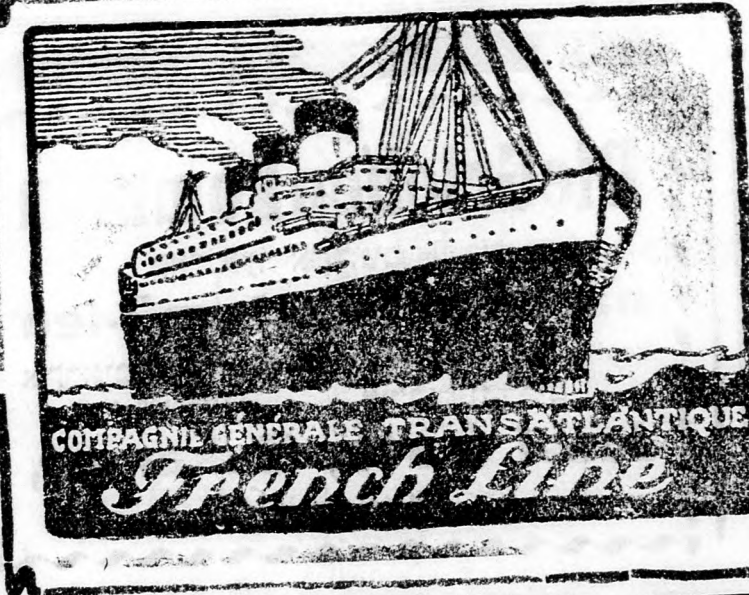
Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL”

borotváló por amely az ország legrégibb gyártmánya, mely most ujonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felírásu valódi.

Reszling József fodrasz
 Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
 és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
 Pasagiul Comedia
 Táviratcim: Transatbuc.
 Rádr 259

Szerkesztőség kiva...
 3181
 Pop
 Cluj
 N. I. Diszter

1925 augusztus 2

Akong

A zsidó munkás munkásszerveze

Százhar

Bécs, aug a vezetőségnek a részesítették. Mo elsősorban Weizm lehetséges politika ellen, azt bizonyít éjfel után is soká vezetőség névsora

Bécs, augusztu dik ülését Motzki első szónok Glous — Nehezemre

most egy ilyen na zet előtt szová te naszait és kíván hogy a jémeni zs ráálbe. Altalában azzal, ami most H visszaemlékezünk bevándorlók egész legrosszabb volt é reink között volt Hadasszah szervez tekintetben javuló áldozatkész és dolg hogy nem fogadn véreket, a zsidó szemmel néznek b velünk szemben, m Ruppin is kijelent kat nem azért h megtelepedjenek, cselédek maradjar felelő számu beva oktatásügyi oszt kekért alig tesz azt a hirt terjesz mára négy lete Azonban ezek o röstellek róluk ipari szekció sen meniták házi ipa lesztinában élő t zsidó nevében, h a jémenitákat mi hogy nagyobb sz nak számukra, h közvetítő hivatal rosokban épen ol őket, mint a töb

A következő ügyi és gazdaság beszédet tartotta — A cionizm ságot teremtsen dolgok elején áll kánk csak a háb csak az emberen kosságaira kell g ami rendelkezésü ujjáépítés objek pénzhány és a